

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

колективним «Ми», емоції ставали більш осмисленими, відрефлексованими, простежувався тісний зв'язок емоційної та когнітивної особистісних складових.

Висновок. Аналіз технік показав, що під час їх групового виконання члени сім'ї здобули навички подолання негативних емоцій за допомогою зняття психологічної напруги й створили умови для більш відкритої, довірчої взаємодії між ними. Саме підсилення експресивності, імпровізованості, спонтанності дозволило членам сім'ї дослідити приховані конфлікти, які найчастіше є джерелом напруги. А наступна інтеграція – усвідомлення, самоаналіз досвіду – допоможе сім'ї досягти нового рівня розуміння.

Список використаних джерел

1. Опанасюк І. В. Арт-терапія як метод розвитку емоційного інтелекту в старшому шкільному віці. *Збірник наук. праць Інс-ту ім. Г. С. Костюка. Загальна психологія. Історія психології. Етнічна психологія.* Київ; Ніжин : ПП Лисенко, 2020. Т. ІХ, вип.. 13. С. 582 – 591.
2. Копитін А. І. Психодіагностика в арт-терапії. СПб., 2014. 288 с.
3. Терлецька Л. Психокорекція засобами малюнку. Київ: Главник, 2007. 144 с.
4. Яценко Т.С., Калашник І.В., Чернуха І.О. Арт-терапевтичні технології в роботі психолога. Київ : Марич, 2009. 68 с.

УДК 159.922.73:[373.2.015.31:17.026.4]

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРОБЛЕМА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Холод Юлія, здобувачка ОС «магістр»

спеціальності 012 «Дошкільна освіта», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Юрчук О І., кандидат педагогічних наук, доцент

Постановка проблеми. Закон України «Про дошкільну освіту» визначає як одне з найважливіших педагогічних завдань виховання в дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів; свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля. Зокрема, в Законі зазначається: «Одним із основних завдань дошкільної освіти та виховання є формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, пізнавальної активності; виховання в дітей шанобливого ставлення до родини, Батьківщини, поваги до народних традицій та звичаїв, рідної та державної мови, національних цінностей українського народу» [6].

Базовий компонент дошкільної освіти України, всі чинні програми виховання та навчання дітей дошкільного віку не обходять стороною патріотичне виховання. Це свідчить про актуальність цього питання в умовах сучасної дошкільної освіти. Зокрема, у Базовому компоненті дошкільної освіти як державному стандарті визначено необхідність ознайомлення дітей із поняттями «держава», «народ», «людство» [8].

Формування національної гідності дітей дошкільного віку є досить актуальним в умовах розвитку сучасного суспільства та війни проти України, про це свідчать дослідження І. Беха, Н. Борисової, С. Васильєвої, Н. Гавриш, О. Дроботій, М. Кривоніс, К. Крутій, О. Лісовець. Істотні зміни, які відбуваються у суспільстві останніми роками та постійно виникаючі проблеми, пов'язані з вихованням сучасних дітей, зумовлюють переосмислення сутності патріотизму та виховання патріотичних почуттів, а також його ролі та місця у суспільному житті.

Мета дослідження – здійснити теоретичний аналіз формування національної гідності дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. І. Бех патріотизм вважає одним із найглибших почуттів, закладених у людині та закріплених віками. Патріотизм поняття багатогранне, що включає любов до Батьківщини, повагу до героїчного минулого своєї Батьківщини, любов до рідної мови, традицій та звичаїв свого народу, до рідних місць, до

культурної спадщини своєї країни. Виникає це почуття під впливом різних чинників: мистецтва, художньої літератури, довкілля, практичної діяльності [1].

Н. Гавриш та К. Крутій наголошують, що почуття національної гідності необхідно формувати вже з дошкільного віку. Воно починається від емоційної прихильності до сім'ї, друзів, до товаришів за іграм, до місця проживання, а закінчується усвідомленням своєї причетності до України [4].

Н. Борисова підкреслює, що у старшому дошкільному віці відбувається формування культурно-ціннісних орієнтацій як духовно-моральної основи особистості дитини, розвиток її почуттів, емоцій, мислення, механізмів соціальної адаптації в суспільстві, починається процес національно-культурної самоідентифікації, усвідомлення себе в оточуючому світі. Цей період життя людини найбільш сприятливий для емоційно-психологічного впливу, оскільки образи сприймання дійсності, культурного простору дуже яскраві і сильні і тому вони залишаються в пам'яті дитини дошкільного віку на тривалий час, а іноді і на все життя, що є важливим моментом у формуванні національної гідності [2].

Виховати почуття національної гідності у дітей старшого дошкільного віку педагоги повинні за допомогою різних форм та методів організації діяльності дітей: розповідей педагога, бесід, ігор, екскурсій, спостережень, читання художньої літератури, дослідницької діяльності тощо.

О. Дроботій та М. Кривоніс зауважують, що заклад дошкільної освіти здатний забезпечити сприятливі умови для формування національної гідності. Застосовуючи нові підходи до вирішення актуального завдання виховання основ патріотизму, одним із яких є дослідницька проектна діяльність, педагоги розв'язують питання соціальної адаптації дітей, створюють передумови становлення особистості дитини дошкільного віку [5].

На думку О. Лісовець, формування національної гідності дітей старшого дошкільного віку має відбуватись через їх прилучення до історичних і духовних цінностей рідного краю, виховання поваги до його національних і культурних традицій, формування дослідницької, пошукової мотивації патріотичної діяльності. Для цього має проводитись через формування у дітей старшого дошкільного віку громадянськості, почуття любові до Батьківщини, почуття гордості за її минуле та сьогодення на основі вивчення культури, історії, природи рідної землі [7].

Також, за словами С. Васильєвої, важливо спроектувати культурно-освітнє середовище у закладі дошкільної освіти [4].

Важливо налагодити співпрацю з батьками щодо формування національної гідності у вихованців.

Однією з важливих педагогічних форм формування національної гідності у дітей старшого дошкільного віку є вибір методів роботи. Серед найефективніших С. Васильєва [3], О. Лісовець [7] називає такі:

1. Методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю включають:

- методи, що підвищують емоційну активність (ігровий, наочний, практичний);
- методи, що підвищують пізнавальну активність (елементарний та казуальний аналіз (виявляє причинні залежності та зв'язки між ознаками, виявленими в ході елементарного аналізу: порівняння, конструювання, повторення, метод питань);
- методи, що сприяють встановленню зв'язку між різними видами діяльності (практичний, дослідницький);
- методи корекції, уточнення уявлень дітей про соціальний світ (повторення, вправа, експеримент) [7].

2. Методи формування та розвитку дитячої творчості (метод проектів, досліді, експерименти, метод творчих перетворень, метод відкритих завдань, евристичні бесіди) [3];

3. Методи теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ): мозковий штурм, синектика (метод аналогій), морфологічний аналіз, метод фокальних об'єктів («примірка» властивості або якості іншого об'єкта), метод Робінзона (уміння знаходити застосування непотрібного предмета), типове фантазування [7].

Основою формування національної гідності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО є моральне, естетичне, трудове, розумове виховання маленького громадянина. У процесі такого різнобічного виховання зароджуються перші паростки духовно-моральних патріотичних почуттів.

Висновок. Отже, впроваджуючи патріотичне виховання в освітню систему роботи закладу дошкільної освіти, вихователі сприяють гармонійному розвитку особистості дитини, формуванню усвідомленого уявлення про себе як про повноправного громадянина України, який має не лише права, а й обов'язки перед близькими людьми та іншими громадянами своєї держави, а також почуття національної гідності.

Список використаних джерел

1. Бех І. Патріотизм має бути дієвим. Сучасний підхід до патріотичного виховання. *Дошкільне виховання*. 2016. № 8. С.2-3.
2. Борисова Н.А. Патріотичне виховання дітей дошкільного віку. *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 1. С. 53-59.
3. Васильєва С.А. Виховання початків патріотизму в дітей старшого дошкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. 2015. Вип. 44. С. 84-89.
4. Гавриш Н., Крутій К. Національно-патріотичне виховання у ситуації соціального неспокою : змінюємо підходи. *Дошкільне виховання*. 2015. № 8. С. 2-7.
5. Дроботій О., Кривоніс М. Патріотичне виховання в ДНЗ. Харків : Ранок, 2017. 192с.
6. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс]: Закон України № 2628-III від 11.07.2001. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 49. Ст. 259.
7. Лісовець О.В. Національно-патріотичне виховання з основами народознавства : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта». Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 111 с.
8. Наказ МОН № 33 від 12.01.2021 року Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ff/ec2/5a1/5ffec25a12343405202526.pdf>

УДК 047.22

SOFT SKILLS – ЯК ФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПСИХОЛОГА

Хома Олена, здобувачка ОС «магістр»,
спеціальності 053 «психологія» 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Корчакова Н.В., доктор психологічних наук, професор

Постановка проблеми. У сучасному світі психології, разом з професійними знаннями і вміннями, необхідними є також ті навички, які часто називають «soft skills». Soft skills – це індивідуальні особливості особистості, що впливають на здатність ефективно спілкуватися, працювати в команді, вирішувати проблеми, приймати рішення та взаємодіяти з іншими людьми. У сьогоднішній день, Soft skills стають все більш вагомим елементом професійної компетентності психологів, оскільки їх застосування забезпечують можливість успішно працювати з різними клієнтами, у тому числі з важкими та складними.

Над дослідженням проблем «Soft skills» працювали О.Абашкіна, О.Барінова, Є.Гайдученко, В. Давидова, Д. Татаурщікова та багато інших. У опрацьованих нами дослідженнях, на жаль, немає єдиної класифікації переліку «soft skills». Всеж деякі автори припускають, що «Soft skills» являють собою фундаментальні соціально-психологічні навички. До прикладу, Д.Татаурщікова [3] вважає, що ці навички належать до соціологічних термінів і являють собою уніфіковані навички та особистісні якості, що підвищують ефективність роботи та взаємодії з іншими людьми. Особливу роль у складі «soft skills»

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150